

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง เพลง

ความหมาย

เพลง หมายถึง สำเนียงขับร้อง, ทำนองดนตรี , บทประพันธ์ดนตรี , กระบวนวิธีรำดาบ รำทวน เป็นต้น

(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔)

หลักการอ่านคติวิเคราะห์บทเพลง

๑. อ่านอย่างพินิจพิเคราะห์
๒. อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยใช้เหตุผลประกอบการคิดวิเคราะห์ตามเนื้อความในบทเพลง
๓. ตีความเนื้อเพลงให้เข้าใจตามสภาพความเป็นจริง
๔. ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของเพลงตามหลักการทางดนตรีหรือพิจารณาว่าบทเพลงนั้นมีองค์ประกอบอย่างไร

รูปแบบของเพลงแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด

๑. เพลงไทยเดิม

เพลงไทยเดิม หมายถึง เพลงที่มีการขับร้องด้วยวิธีการแบบไทย เช่น การเอื้อนลงทรวง เป็นต้น พร้อมด้วยการบรรเลงดนตรีไทยไปด้วยในขณะที่กำลังขับร้องหรือบรรเลงเช่น บทร้องเพลง นางครวญ เถาและมอญราดาบ เป็นต้น

๒. เพลงไทยลูกกรุง

เพลงลูกกรุง เป็นเพลงที่บอกเล่า ถ่ายทอด ความรู้สึกของสังคมและคนเมืองหลวง ตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การถ่ายทอดอารมณ์ การขับร้อง น้ำเสียงของกลุ่มนักร้องนักแต่งเพลง และนักดนตรีจะมีรูปแบบ ประณีต ละเอียดอ่อน ออกมานุ่มนวล เนื้อร้องจะมีลักษณะเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง มีความหมายสลับซับซ้อน ยอกย้อน เช่น เพลงลาที่กล้วยไม้ของขุนวิจิตรมาตรา , เพลงผู้ชนะสิบทิศ (ชรินทร์ นันทนาคร) และเพลงหยาดเพชร (ชรินทร์ นันทนาคร) เป็นต้น

๓. เพลงลูกทุ่ง

เพลงลูกทุ่ง คือ เพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทย โดยมีท่วงทำนอง คำร้อง สำเนียงและลีลาการร้องการบรรเลงที่เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งให้บรรยากาศ ความเป็นลูกทุ่ง เช่น เพลงไก่อ้า (สายัณห์ สัญญา), เพลงโลกของผึ้ง (พุ่มพวง) เพลงหัวใจแลกเบอร์โทร (หญิงลี สี่jumพล) , เพลงผู้หญิง (เทียรี่ เมฆวัฒนา) และเพลงโรงเรียนของหนู (พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์) เป็นต้น

(ที่อยู่ที่ยืนเพื่อชีวิต : วีรศักดิ์ สุนทรศิลป์)

๔. เพลงไทยสากล

เพลงไทยสากล เป็นเพลงที่ขับร้องในภาษาไทย โดยเริ่มจากนำทำนองไทยเดิมใส่เนื้อร้องบรรเลงและขับร้อง โดยใช้มาตรฐานของโน้ตเพลงแบบสากล จนเป็นเพลงไทยแนวใหม่ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ มีละครเวที ละครวิทยุและภาพยนตร์ไทย มีบทบาทสำคัญทำให้เพลงไทยสากลได้รับความนิยม จนในปัจจุบันแตกสาขาไปอีกหลากหลายแนวเพลงในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เพลงไทยสากลได้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ เพลงลูกกรุงและเพลงไทยลูกทุ่ง และในระยะเวลาไล่เลี่ยกันกระแสเพลงร็อกแอนด์โรลของทางฝั่งตะวันตกอย่างวง เดอะบีเทิลส์ ได้รับความนิยมอย่างมาก ในส่วนของประเทศไทย ได้มีการประกวดเพลงไทยสากลแนวใหม่ซึ่งถ้วยพระราชทานนั้นคือ เพลงสตริงคอมโบ (ใช้เครื่องเป่าผสมกีตาร์เป็นหลัก) วงชนะเลิศคือวง ดิอิมพอสซิเบิล ซึ่งเป็นวงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ภายหลังปี ๒๕๒๑ เพลงแบบสตริงได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เกิดวงดนตรีใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก เช่น แกรนด์-เอกซ์ คีรีบูน บรันดี อัสนี-วสันต์ (เพลงบ้าหอบฟาง) และเพลงสตริงก็ยังเป็นที่นิยมในตลาดจนถึงปัจจุบัน เช่น เพลงแนนอก (ไบเตย อาร์สยาม) , เพลงภูมิแพ้กกรุงเทพ (บ้าง นครินทร์ & ต๊กแตน ชลดา) เป็นต้น

(สารานุกรมเสรี : วิกิพีเดีย)

ขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์บทเพลง

ขั้นที่ ๑ กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องราวต่างๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ ดิน หิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

ขั้นที่ ๒ กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัย จากปัญหา ของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น ภาพหรือบทความที่ต้องการสื่อบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ ๓ กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบ ของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์การจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหลักเกณฑ์ในการหาลักษณะ เชิงเหตุผล อาจจะเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ ๔ พิจารณาแยกแยะ เป็นการพินิจวิเคราะห์หา การแยกแยะกระจายสิ่งที่กำหนด ให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ

ขั้นที่ ๕ สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบ ปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

(ครบเครื่องเรื่องการคิด : สุวิทย์ มูลคำ)

